

В. М. Ханко, Ю. О. Бірюльов

Литвиненко Сергій Григорович

ЛИТВИНЕНКО Сергій Григорович (23. 09(05. 10). 1899, Полтава, за ін. даними - м. Пирятин, нині Полтав. обл. - 20. 06. 1964, Нью-Йорк, похов у м-ку Бавнд Брук, шт. Нью-Джерсі, США) - скульптор, живописець, педагог, громадський діяч. Член Асоц. незалеж. укр. митців (1931-39). У 1919-20 - хорунжий Армії УНР. Інтернов. 1921-22 у таборах у Ланцуті й Вадовицях (обидва - Польща). Закін. Краків. АМ (1929; клас скульптури К. Ляцки, студія кераміки В. Требушного), навч. у Парижі (1929-30). Відтоді жив у Львові. 1933-37 разом із М. Лукіяновичем керував керам. майстернею «Око»; 1941-44 - керівник експерим. кераміко-скульптур. ф-ки, викл. худож.-пром. школи; 1943 - організатор, проф., декан Вищої образотвор. студії. 1939 з [М. Дмитренком](#) розробив проекти львів. пам'ятників (зруйновані у червні 1941) Сталін. конституції та Сталін. дружбі народів (виконали [Є. Дзиндра](#) та [А. Коверко](#)), 1940 - пам'ятника Т. Шевченку (с. Устя Снятин. р-ну Станіслав., нині Івано-Фр. обл.). Виїхав до Німеччини, де 1945-48 був кер. і викл. Вищих образотвор. студій у Карлсфельді й Берхтесгадені. Від 1949 - у США. Співорганізатор Укр. літ.-мист. клубу Нью-Йорка (1949). Голова Об'єдн. мистців-українців Америки (1952-56). Від 1953 - викладач Укр. інституту пластич. мистецтва. Учасник худож. виставок в Україні та за кордоном від 1931. Персон. - у Парижі (1950-і рр.), Нью-Йорку (1950-і рр., 1963). За манерою ліплення у станк. формах митець тяжів до імпресіонізму, в монум. скульптурі - до поєднання імпресіонізму з неокласицизмом. Для пам'ятників Л. характерні монументальність і класицизм, для портретів - імпресіоніст. підхід. Л. виконав 1929 гіпс. портрет Т. Шевченка у

реаліст. манері з імпресіоніст. підсиленням заг. динаміки образу, **1953** руддя поета зі свічкою. Наприкінці 1950-х рр. узяв участь у конкурсі на проект пам'ятника Кобзарю у Вашингтоні (зберігся ескіз фігур. гіпс. композиції, не втіленої просторово і пластично). Створив модель конкурс. проекту «Шевченко бард України. 1814-1861» (бронза, граніт). Л. подав 1962 два варіанти (відзначено почес. відзнакою) на виставку проектів пам'ятника Т. Шевченку у Нью-Йорку. Вирізьбив іконостаси для церков св. Миколая (Чикаго), св. Володимира і Ольги (Вінніпег). Деякі роботи зберігаються у Нац. музеї у Львові, Музеї м. Стемфорд (США). На честь Л. названо вулицю у Львові. Серед **Лучнів - Крук** Я. Чайка.

Фотоілюстрації

Основні твори

портрети - «Молодий Т. Шевченко» (1925), «І. Франко», «Митрополит Андрей Шептицький», «І. Мазепа», «В. Барвінський», «З. Батицька» (усі - 1933), «С. Петлюра» (1936), «Т. Войнаровський-Столобут», «М. Колесса», «Я. Савка» (усі - 1938), «М. Колесса» (1938; встановлено 2013 як надгробок у Львові), «П. Холодний», «В. Кричевський», «О. Новаківський», «М. Тарнавський», «М. Лисенко», «Н. Нижанківський», «Ф. Дудко», «К. Гриневичева», «Р. Купчинський», «І. Керницький», «М. Мороз», «Р. Єндик», «М. Шлемкевич» (усі - 1940-і рр.), «Ю. Козловський» (1945); фігури - св. Кирила і Мефодія, князів Володимира Великого і Данила Галицького (усі - 1932, Львів. богослов. академія), «Керманич» (1933); надгробки - І. Франку (1933, Львів), загиблим укр. героям (м. Рава-Руська, 1935; м. Яворів, 1937; обидва - Львів. обл.), митрополиту Андрею Шептицькому (1938, Львів, знищений 1947 більшовиками), М. Бенцалю (1939, м. Коломия Івано-Фр. обл.), В. Пачовському (1942, Львів), С. Шухевичу (1949, м. Амберг, Німеччина), В. Блавацькому (1950-і рр., м. Філадельфія), І. Раковському (1952, м. Ньюарк, шт. Нью-Джерсі); проекти - пам'ятника праці (1927), воїнам Армії УНР (1929, Краків), УСС (с. Базар Чортків. р-ну, нині Терноп. обл.), Костянтину Великому (обидва - 1935), князю Володимиру (1938; обидва - Львів), надгробка А. Лівичькому

(1955); композиції – «Брати» (1927), «Бандурист» (1928), «Зрив (Мазепа, якого несе кінь)» (1930), «Пробудження» (1932), «Жах» (1933), «Голова жінки» (1935), «Голова дівчини» (1939), «За неї Господа молим» (1943), «Ніл», «Оголена дівчина», «Вперед! (Крик)» (усі – 1952), «Гетьманівна», «Праця» (обидві – 1957); пам'ятники – І. Франку (м. Вінніпег, Канада) та І. Мазепі (м. Кергонксон, шт. Нью-Йорк); живопис – «Є. Маланюк», «В. Кубійович», «Е. Андієвська», «Дружина Надія» (усі – 1950-і рр.).

Рекомендована література

- 1. Сергій Литвиненко - скульптор: Альбом. Нью Йорк, 1956;**
- 2. Проекти пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Нью-Йорк, 1962;**
- 3. Гординський С. С. Литвиненко - людина і мистець // Свобода. 1964, 28-30 лип.;**
- 4. Рожок С. Людина й учитель // Нотатки з мистецтва. Філадельфія, 1975. № 15;**
- 5. Сидор О. Сторінки львівської шевченкіани // В сім'ї вольній, новій: Шевч. зб. К., 1989. Вип. 5;**
- 6. Мельник О. Різьбар Каменяра // Укр. газ. К., 2007, 5 квіт.;**
- 7. Панченко О. Майстер монументальної скульптури // Свобода. 2010, 27 серп.**

Бібліографічний опис:

Литвиненко Сергій Григорович / В. М. Ханко, Ю. О. Бірюльов //
Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М.
Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. -
К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим
доступу: <https://esu.com.ua/article-55146>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).